

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 9 maja 2002 r.

35546

RPO-405215-04/02/IK

Pan
Marek Pol
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Infrastruktury

Szanowny Panie Premierze,

Zgodnie z treścią artykułu 24 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku „Prawo geodezyjne i kartograficzne” (tj. z 2000 r., Dz.U. nr 100, poz.1086, ze zm.) wyrisy i wypisy z operatu ewidencyjnego są wydawane przez organ prowadzący ewidencję gruntów i budynków odpłatnie na żądanie właścicieli lub osób fizycznych i prawnych, w których władaniu znajduje się grunt, budynek lub lokal, osób fizycznych i prawnych oraz innych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, które mają interes prawny w tym zakresie, a także na żądanie zainteresowanych organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego.

Dnia 14 listopada 2000 roku, na podstawie art. 40 ust. 5 pkt 1 lit. b ustawy „Prawo geodezyjne i kartograficzne”, wydane zostało przez Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa rozporządzenie wykonawcze w sprawie wysokości opłat za czynności geodezyjne i kartograficzne oraz za udzielanie informacji, a także za wykonywanie wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego (Dz. U. nr 115, poz.1209). Zgodnie z treścią § 2 tego rozporządzenia wysokość opłat za:

- 1) czynności związane z prowadzeniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego określa załącznik nr 1 do rozporządzenia,
- 2) uzgodnienie usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu określa załącznik nr 2 do rozporządzenia,

3) czynności związane z prowadzeniem krajowego systemu informacji o terenie określa załącznik nr 3 do rozporządzenia,

4) udzielanie informacji określa załącznik nr 4 do rozporządzenia,

5) wykonywanie wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

Ustawodawca nie przewidział żadnych możliwości zwolnienia w całości lub części osoby uprawnionej do otrzymania wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego z konieczności dokonania tej opłaty, nawet jeśli osoba taka nie jest w stanie ponieść takiego ciężaru. Może to spowodować powstanie sytuacji w których brak jest możliwości podjęcia przez obywatela określonych działań (często zmierzających do poprawy jego sytuacji bytowej) ze względu na brak możliwości uiszczenia wymaganej prawem opłaty, bez której nie otrzyma on dokumentu niezbędnego do rozporządzenia jego własnością.

Przykładem takiej sprawy może być skarga jednego z obywateli, który ze względu na brak możliwości finansowych, nie może otrzymać wyrysu i wypisu z ewidencji gruntów swojego gospodarstwa. Bez tych dokumentów nie ma natomiast możliwości przekazania, w formie aktu notarialnego, swojego gospodarstwa następcy, w zamian za co uzyskałby świadczenia emerytalne dla siebie i żony, co istotnie poprawiłoby jego sytuację życiową. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich system opłat nie może doprowadzać do takiej sytuacji, w której ze względu na brak możliwości finansowych obywatel nie może w prawem przewidzianej formie rozporządzać swoją własnością.

Przewidzianą w artykule 24 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku „Prawo geodezyjne i kartograficzne” opłatę uznać należy za świadczenie o charakterze publicznym. Do tej grupy świadczeń zaliczyć można również koszty sądowe, czy opłaty notarialne. A przecież w obu tych wypadkach ustawodawca przewidział, w szczególnych sytuacjach, możliwość zwolnienia z konieczności ich ponoszenia. Zgodnie z treścią artykułu 113 Kodeksu postępowania cywilnego zwolnienia od kosztów sądowych domagać się może osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść ich bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zgodnie z treścią § 2 tego artykułu nawet osobie prawnej, jak również organizacji nie mającej osobowości prawnej może być przyznane zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli wykáže, że nie ma dostatecznych środków na te koszty. Oczywiście od oceny sądu zależy uznanie tego oświadczenia za dostateczne do zwolnienia od kosztów sądowych. Zgodnie zaś z treścią artykułu 6 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. „Prawo o notariacie” (Dz.U. nr 22, poz.91, ze zm.) jeżeli strona czynności notarialnej nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść żądanego przez notariusza wynagrodzenia, może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania o zwolnienie w całości lub w części od ponoszenia tego wynagrodzenia. Przepis ten stosuje się odpowiednio do osoby prawnej, która wykáže, że nie ma dostatecznych środków na ponoszenie wynagrodzenia żądanego przez notariusza.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich brak regulacji prawnej umożliwiającej, w szczególnych przypadkach życiowych, całkowite lub częściowe zwolnienie z uiszczenia wymaganej prawem opłaty, może doprowadzić do ograniczenia praw obywatelskich, poprzez nieuzasadnione zamknięcie możliwości swobodnego dysponowania swoją własnością w formach prawem przewidzianych, osobom znajdującym się w ciężkiej sytuacji materialnej.

W tej sytuacji, działając na podstawie artykułu 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity z 2001 roku, Dz. U. nr 14, poz. 147), uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcia stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/